Centria päätösten portailla

Kausi 3 Jakso 3 tekstivastine

(Tapio Huttula:)
Tämänkertaisen Centria päätösten portailla -podcastin vieraana on vaikuttaja, joka tuntee yhteiskunnallisen päätöksenteon niin politiikan, elinkeinoelämän kuin tutkimuksenkin näkökulmasta. Olemme taas Etelärannan hoodeilla. Sanna Aunesluoma toimii hyvinvointiala Hali ry:n toiminnanjohtajana ja sitä kautta yksityisen sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatusalan edunvalvojana. Ennen nykyistä tehtäväänsä hän työskenteli Lääketeollisuus ry:n toimitusjohtajana. Aunesluomalla on takanaan 15 vuoden ura aktiivisessa politiikassa, josta 11 vuotta kokoomuksen kansanedustajana. Valtakunnan politiikan lisäksi hän on vaikuttanut pitkään Espoon kunnallispolitiikassa ja toiminut opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan puheenjohtajana. Ehkä vähemmän tunnettu puoli Aunesluomasta on hänen vahva akateeminen taustansa. Hän on hallintotieteiden tohtori, jonka väitöskirja käsitteli erikoissairaanhoidon kustannusten hallinnan keinoja ja niiden käyttämisen esteitä. Siis keinoja ja esteitä hallita kustannuksia. Mielenkiintoista. On siis perehtynyt tosi hyvin tähän tematiikkaan, mistä tänään puhumme. Hän on myös kirjoittanut johdon laskentatoimen oppikirjoja. Talouden ja hyvinvointipalveluiden välinen suhde on siis kiinnostanut häntä jo pitkään. Mitä tekee ihminen, jonka työpäivät täyttyvät sosiaali- ja terveyspolitiikasta? Mitä hän tekee vapaa-ajallaan? Silloin Aunesluoma viihtyy muun muassa juoksun, joogan, kulttuurin ja ehkä hieman yllättäen myös lintubongauksen parissa. Iltaisin sote-asiat puolestaan vaihtuvat maailmanpolitiikan tapahtumien ja niiden taustojen seuraamiseen. Kiinnostus ympäröivään maailmaan ei siis pääty työpäivän päättyessä. Tänään pääsemme kuulemaan hänen ajatuksiaan yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta, päätöksenteosta ja suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuudesta. Matkamme kohti vaaleja siis jatkuu. Tervetuloa mukaan.

(Tapio Huttula:)
Tervetuloa Sanna Aunesluoma tähän Centria päätösten portailla -podcastiin. Ihan tähän alkuun on kiva kysyä, että minkälainen päivä sulla on takana?

(Sanna Aunesluoma:)
Erittäin, jos ajatellaan nuorten tulevaisuutta, niin me ollaan oltu rakentamassa hyvää tulevaisuutta täällä elinkeinoelämän keskusliitossa. Eli ollaan tehty pohdintaa tulevasta strategiasta, ja sehän on semmoista positiivisen strategian luontia, jossa mietitään, että miten täällä Suomessa on työpaikkoja ja menestystarinoita, joissa muuten te kuulijatkin olette mukana rakentamassa niitä menestystarinoita, joilla meidän Suomi sitten menestyy maailmalla, ja myöskin ennen kaikkea se, että meillä ihmisillä on hyvä olla ja meillä on hyvinvointiyhteiskunta, josta me pidetään kiinni.

(Tapio Huttula:)
Täähän olikin hyvä avaus tähän, koska tulevaisuudestahan me tässä jaksossakin puhutaan, koska me katsotaan sinne kohti vaaleja ja vähän viestiä noille vaalikeskusteluja käyville, että mitä tulevaisuus voisi pitää sisällään. Ja ihan tähän alkuun, minkälainen teidän liiton hyvinvointialan tilanne on? Minkälaiset tulevaisuuden näkymät teillä on?

(Sanna Aunesluoma:)
No ainakin sen, että kysyntää riittää. Meillähän on oikeastaan... Se lähtökohta, joka on, että meidän väestö ikääntyy. Se on väistämätön tosiasia. Ja se, mikä sen tekee vielä hankalaksi, on se, että meidän väestön ikääntyminen kohdistuu hyvin eriarvoisesti eri alueilla. Meillä on alueita, jotka menee etulinjassa sinne ikääntymisen puolelle, ja sitten meillä on alueita, jotka tulee vähän siellä jälkijunassa tai oikeastaan eivät joudu kohtaamaan vastaavalla tavalla ikääntymisen tuomia haasteita, kuten ehkä jotkut alueet joutuu, joissa näkyy se, että otetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tarve, joka kasvaa, mutta samalla me tiedetään, että siellä on entistä vähemmän tekijöitä. Niin millä tavalla me yhdistetään se tilanne, jossa tekijöitä on yhä vähemmän, mutta tarvetta on yhä enemmän tekijöille, johtuen niistä muun muassa ikääntyneiden hoivan puolella olevista asioista. Mutta sitten taas näillä tietyillä kaupunkialueella, jotka vetää sitä työvoimaa myös sieltä vaikealta väestöalueelta, niin omalla tavallaan ne tulee selviämään tässä huomattavasti helpommalla. Vähän semmoinen, sanotaan näin, että ristiriitainen, mutta sitten mieluummin se tilanne pitäisikin kääntää niin päin, että okei, että meillä on tosi paljon haasteita, mutta miten me käännetään ne mahdollisuuksiksi rakentaa myös sitä Suomen uutta tulevaisuutta? Että otetaan sana vaikka ikääntyneet, niin eiväthän ikääntyneet ole yksi ryhmä, vaan siellä voi olla juuri eläköityneitä ja suuri osa on tosi toimintakykyisiä ihan sinne loppuun asti. Niin itse asiassa me voitaisiin kääntää niin päin, että puhutaan heistä voimavaroina osana meidän vaikka kansalaisyhteiskuntaa ja tukemassa sitten omia lähiyhteisöjä, eikä niin, että on rasitteita, vaan käännetään se niin päin, että meiltä löytyy voimavaroja. Ja sitten tulee jossain vaiheessa elämää osalle meistä se kohta, jossa se vaatii sitä, että täytyy saada sitä hoivaa, hoivaa ja terveyspalveluita sitten enemmän. Ja sitten toinen kysymys syntyy siitä, että samalla kun me haetaan niitä ratkaisuja, että miten me selvitään tästä niin kuin kysyntäpaineesta ja miten ne rahat riittää, niin siellä esimerkiksi uudet teknologiat voi olla semmoinen kysymys, että ne tuo isojakin ratkaisuja terveydenhuollon puolelle enemmän ja sitten sosiaalipuolella rajoitetummin, mutta sitten sieltä tulee se kolmion kärki, niin sanottu se positiivinen kärki, että miten meillä otetaan yritykset mukaan kehittämään niitä uusia teknologioita ja miten me näytetään maailmalle mallia siinä, että me ollaan sosiaali- ja terveydenhuollossa semmoinen edelläkävijä, jossa tehdään vaikuttavaa työtä, mutta käytetään hyödyksi näitä viimeisimpiä teknologisia välineitä ja sitten meidän yritykset voi kaupata niitä maailmalle ja kertoa, että Suomessa tämä on tehty jo.

(Tapio Huttula:)
Tuosta päästään itseasiassa tuonne muutaman pykälän eteenpäin, kun ajatuksena on ollut kysyä Suomen uudistumiskyvystä, niin tämä sun pohjustus oli suoraan syöttö

lapaan ja mietin, että minkälaisena sä pidät tätä Suomen uudistumiskykyä? Mikä meidän tilanne siinä on?

(Sanna Aunesluoma:)
No mä oon tosi positiivinen. Jos mä katson meidän toimialaa, niin otetaan esimerkkinä, nyt mä katson yritysten puolta. Meidän sosiaali- ja terveydenhuollon yritykset on kovassa paineessa, ne kilpailee toisiansa vastaan ja myös paikasta siinä, että mikä on paikka tässä meidän kokonaisuudessa, sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudessa, niin meidän yritykset ottaa tosi innokkaasti uusia teknologioita käyttöön. Miettii, miten se vaikuttaa palveluprosesseihin, miten ne tehdään asiakas- tai potilaslähtöisesti, mutta samalla siellä mietitään niin, että otetaan, nyt hoivan puolellakin otetaan vaikka tekoälykirjaamista, niin siellä on esimerkki. jossa mietitään myös sen henkilökunnan jaksamista. Ja siellä on Työterveyslaitos tehnyt meidän Attendo-yksikköä esimerkiksi tämmöisen tutkimuksen, jossa on otettu tekoälykirjaaminen käyttöön, jossa käytettiin kirjaamiseen päivässä vähän päälle 40 minuuttia, ja tekoälykirjaamisen käyttöönoton jälkeen se tippui 21 minuuttiin per päivä per henkilö se kirjaaminen. Sitten syntyi semmoisia lisätuloksia, että siellä työntekijöiden työkuorma väheni, koska ei tarvinnut muistaa ulkoa, että mitä se Maija tai mitä se Matti siellä sitten sanoi, vaan se meni saman tien sinne järjestelmään. Ja sitten se muutti myös sitä päivän kulkua niin, että jää enemmän aikaa viedä vaikka ulkoiluttaan asukkaita, jolloin se asukkaan laatu paranee. Ja sitten myös se, että sulla tulee mahdollisuus käyttää aika niiden ihmisten kanssa, eikä seurustella koneiden kanssa, joka muuttaa kokonaan sen myös juuri siihen osaan, mitä varten meidän ammattilaiset on kouluttautuneita, eli olemaan ihmisten kanssa.

(Tapio Huttula:)
Miten sä ajattelet, onko tuommoisen toimintakulttuurin muutos ollut helppo? Mulle tuli mieleen, kun tehtiin tuota meidän strategiaa, mä kävin keskusteluja eri työpaikkojen edustajien kanssa. Yhdessä keskustelussa tuli esille se, että kun pitäisi näitä mobiilipalveluita lähteä kehittämään ja etäpalveluita kehittämään, niin tuli vähän niin kuin meille päin semmoinen kysymys, että eikös ne opiskelijat voisi olla niitä ikään kuin tämmöisen kulttuurimuutoksen tekijöitä, hakee sitä, että heillä on usein tekniset valmiudet jo noin luonnostaan aika hyvällä tasolla. Mitä sä ajattelet tästä, miten se teillä alalla tää muutos menee?

(Sanna Aunesluoma:)
No se varmasti lähtee siitä, että se ei synny sillä, että nyt johto sanoo, että meille tulee tekoälykirjaaminen, ottakaa käyttöön, vaan siihen muutosprosessiin pitää ottaa ne asukkaat, asiakkaat, henkilökunta, koska sillä tavalla tunnistetaan myös ne kohdat, joissa se voi epäonnistua ja mitkä on kohdat, jos ajattelee työntekijöiden työarkea, niin siellä voi olla semmoisia risovia asioita, että ärsyttää julmetusti, niin silloin voidaan myös löytää ne ratkaisut yhdessä, että hei, nämä on vältettävissä tämän uuden teknologian avulla, me poistetaan ne tästä sinun päiväarjestasi, jolloin se oivallus syntyy siitä, että teknologia ei ole peikko, vaan se on mahdollisuus luoda parempaa työarkea jokaiselle. Mutta se vaatii sen, että henkilökunta on mukana siinä. Mutta samalla myös, että se asiakas on eräällä tavalla mukana, jotta se syntyy

asiakaslähtöinen - ja läheiset. niin se, että eräällä tavalla se on tämmöinen 360 astetta, että otetaan kaikki mukaan, eikä niin, että joku vaan komentaa yläkerrasta, että no niin, nyt me mennään tämmöiseen teknologiaan, että se on yhdessä semmoista muutosjohtamisen taitoa.

(Tapio Huttula:)
Joo, joo, kyllä kyllä.

(Sanna Aunesluoma:)
Ja jos miettii, mä mietin nyt opiskelijoitakin, niin tuolla muistaakseni, oliko LUVN:in alueella jo tämmöinen Hackathonkin, ja sitten niitä on harrastettu jo siellä aikaisemmin, kun mäkin olin Espoon päättäjänä, niin miten me, kun meillä on joku tietty haaste, otetaan X, niin miten me otetaan myös sitten vaikkapa opiskelijat ja tutkijat mukaan eräällä tavalla ratkaisemaan se ongelma? Että tietyllä lailla ne uudet teknologiat ei ole vaan itsessään se asia, vaan se kysymys on, että mitä niillä ratkotaan.

(Tapio Huttula:)
Ja tuohan on itse asiassa meidän niin Centrian kuin muidenkin ammattikorkeakoulujen ydintä, että meilläkin on niinku toista sataa hanketta pyörii koko ajan, jolloin me päästään suoraan työpaikkoille justiin tän tyyppisiä kysymyksiä niinku yhdessä sitten kunkin organisaation kanssa ratkaisemaan.

(Sanna Aunesluoma:)
Niin, ja sieltä voi tulla ihan tuoreita freshejä ajatuksia, että samallahan tämmöinen on oppimisprosessi kaikkien kannalta. Ja sitten teknologiatkin, kun ne ei ole vaan sitä, että ne tulee, vaan ne muuttaa sen työarjen toimenkuvia, työprosesseja, niin ne pitää samalla käydä läpi, että miten se vaikuttaa siihen työarkeen päivittäin.

(Tapio Huttula:)
Miten sitten, jos mennään tähän kohti vaaleja -teemaan, niin miten teidän alalla, niin minkälaisia viestejä tuonne vaalikeskusteluihin tai tulevalle hallituskaudelle haluaisit nostaa, että mitkä on ne keskeiset kysymykset, mitä pitäisi seuraavan vaalikauden aikana pystyä ratkaisemaan?

(Sanna Aunesluoma:)
No kyllähän se on niin kuin, että meillä ei ole muuta mahdollisuutta kuin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tehdä asiakaslähtöisiä uudistusmalleja. Kun ajatellaan terveys- ja sosiaalipalvelukysyntää, niin ainut tapa on se, että me myös mietitään, että miten niitä palveluja tuotetaan tulevaisuudessa. Ja me uskotaan siihen, että semmoinen asiakaslähtöinen valinnanvapausmalli, että asiakkaat pääsee valitsemaan, on se sitten lääkärinsä tai hoivapaikkansa, sen viimeisen kotinsa, niin on se ratkaiseva, koska silloin se tuo on myös sen asiakaslähtöisyyden elementin sinne automaattisestikin. Ja silloin se kehittäminen, on se sitten julkinen tai yksityinen palvelutuottaja, niin silloin se tuo sen asiakkaan näkökulmasta tapahtuvan kehittämisen. Että jos on vaan organisaatiolähtöinen malli, jossa sanotaan ota tai jätä,

niin se eräällä tavalla - siinä ei ole niin kovaa painetta, mitä semmoisessa asiakaslähtöisessä valinnanvapausmallissa. Ja sitten me uskotaan siihen, että se nykyinen potilaan torjuntajärjestelmä, jossa siirretään ja arvioidaan kiireettömiä potilaita terveydenhuollossa, niin se on aikansa elänyt. Että se on kallista torjua potilaita, joilla saattaa, otetaan vaikka, että sulla on mahdollinen syöpädiagnoosi ja sitten sä oot vaatimaton ihminen, etkä halua pitää itsestäsi meteliä ja siellä sä oot sitten jonossa odottamassa, jossa pahimmillaan sitten kestää sen diagnoosin saaminen, jolloin se syöpä saattaa jos on aggressiivinen niin kuin edetä edetä pahaksi. Tai sitten toinen näkökulma on, että kun lähdetään miettimään että kun oot kiireettömässä jonossa odottamassa ja sulla on kuitenkin mielessä vaivaa joka päivä se, että mikä mulla on? Niin se tuo myös sen, että sulla voi olla oireita tulla sinä odotusaikana, joka tarkoittaa käyntejä päivystyksessä tai muuten kiireellisillä vastaanotoilla, joka tarkoittaa lisäkustannuksia. Se tuo lisää labroja, se tuo lisää röntgeneitä, niin me nähdään, että se potilaan hoitaminen nopeammin säästää ja sitten vähentää sitä painetta siellä ihmisen mielessä. Tai sitten jos meillä ajatellaan, että meillä on väestötilanne niinku aloitettiin siitä, että meillä on yhä vähemmän työikäisiä ihmisiä. Ja sitä tarvetta on, niin silloinhan meille tulee kysymys, että miten me pidetään siitä työ- ja toimintakyvystä huolta, ja siinäkin me nähdään, että niinku erikoissairaanhoidon jonot pitää hoitaa nopsasti, rivakasti kuntoon, että jos meillä on tuki- tai liikuntaelinsairauksia sairastava henkilö, joka sitten on siellä jonossa puoli vuotta, niin sehän on poissa työelämästä, että hänen tilansa - todennäköisesti hänellä on paljon kipuja. Liikunta on hankalaa, jolloin se liikuntakykykin voi ja sitten se kuntoutumisprosessi voi hidastua, niin me nähdään, että ne jonot pitää hoitaa nopsasti myös siellä erikoissairaanhoidon puolella kuntoon, koska se on halvempaa. Siis vaihtoehtoiskustannus on kova, koska tässäkin on esimerkki, että sulla voi syntyä työkyvyttömyyseläkkeelle joutuminen. Tai sit jos meillä on iäkäs ihminen, joka odottaa silmä- tai lonkkaleikkausta pitkään, niin heillä on lihasmassa, niin kuin se eräällä tavalla hupenee sieltä paljon nopeammin, mitä meillä normaalilla aikuisväestöllä, niin me nähdään, että mitä nopeammin heidätkin huolehditaan sieltä jonoista pois, niin sitä todennäköisempää on, että ihminen voi asua siellä kotonakin pidempään. Että jos on vointi - eräällä tavalla ne voimavarat heikkenee, niin siinä syntyy riski, että sä oot sitten raskaampien palveluiden piirissä nopeammin, niin me haetaan sitten sitä, että seuraavan hallituksen pitää sanoa, että vähintään kahdessa viikossa pitää saada se hoito myös kiireettömässä tilanteessa ja sitten kahdessa viikossa myöskin se viimeinen kotihoivapaikka, koska se taas on vähän erilainen ryhmä nämä meidän iäkkäät vanhukset, jotka on sitten todettu, että sulla on jo pitkälle edennyt muistisairaus, niin sitten se viimeinen koti eli se ympärivuorokautisen paikkaan, että jokainen odotuskuukausi, kun sulla on vaikka enää 12 kuukautta aikaa, että jos sä odotat lainsäädännön kolme kuukauden ajan, joka on maksimi, niin sehän on neljäsosa tyyliin siitä viimeisistä kuukausista, niin me nähdään, että se pitää olla kaksi viikkoa maksimissaan. Mieluummin heti, mutta maksimi olisi kaksi viikkoa. Me halutaan, että se järjestelmä tunnistaa sen. Että se on ihmisiä varten, eikä niin, että me johdetaan taloutta ja tuloslaskelmia, vaan me tehdään työtä ihmisiä varten.

(Tapio Huttula:)
Ja tuossa kun kuuntelee sinua, niin kyllähän tässä ihan selvästi teidän taustalla, ajattelun taustalla on tämmöinen kokonaistaloudellinen ajattelu, että mikä on myös ihan kansantalouden näkökulmasta järkevää.

(Sanna Aunesluoma:)
Joo, ja tämä on hyvä näkökulma, että me palataan takaisin siihen, että mikä on se asiakaslähtöinen asia, että otetaan esimerkki, että meidän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden uudistamisen periaate oli integroida palvelut. No kun ne on nyt vielä sitten siellä alueilla, niin ne on tosi siiloutuneita. Taloutta johdetaan siilojen kautta, kun ne pitäisi johtaa asiakkuuksien kautta. Ja nyt VM:ään, kun VM:hän tekee tällaisia hienoja säästölistoja tulevalle hallitukselle, niin siellä on ihan hyviäkin asioita. Niin me nähdään, että me voidaan tehdä myös päätöksiä talouden näkökulmasta niin, että ne on inhimillisesti hyviä, mutta niin kuin myös samalla ne vahvistaa taloutta. Niin yksi esimerkki tähän kohtaan on tuoda, että meillä on tämmöisissä vuodeosasto- tai arviointipaikoilla meidän hauraita vanhuksia, jossa maksaa, vuorokausihinta on 488 euroa per vuorokausi - on VM-laskelmissa. Ja VM:n laskelmat sanoo, että vaihtoehtoiskustannus on, että se on ympärivuorokautisessa hoivassa, jossa on 200 euroa, niin sillä voidaan säästää. Että sulla on ihminen oikeassa paikassa viimeisessä kodissa, eikä jossain välivarastossa odottamassa, että me nähdään, että meillä on löydettävissä tämmöisiä ihmislähtöisiä säästökeinoja, mutta se vaatii sen kokonaisvaltaisen tarkastelutavan.

(Tapio Huttula:)
Mulle otti korvaan tuo potilaan torjuntaprosessi, mutta se on musta aika kuvaava jos mä ymmärsin sen oikein.

(Sanna Aunesluoma:)
Joo ymmärsit oikein. Ja tässä on hauska, koska siis sehän on potilaan - että sun on tosi vaikeata päästä lääkärille. Ja sitten kun jotenkin pääset sieltä läpi, niin sitten se voi olla niin, että se kestää sitten sen saaminen. Ja se on aika, se on tosi kallista, se vaihtoehtoiskustannus, että kun siellä on eri ammattilaisia, sitten on siellä potilaan torjuntajärjestelmässä takana, niin se ei ole ihan halpaa hommaa. Ja mä en ole nähnyt, että joku olisi voinut hyvin laskea, että mikä se on sen niin kuin hintalappu käytännössä. että me nähdään, että se pitäisi olla viipymättä heti se hoito saatavilla. Ja meillä on esimerkkinä se, että meillä on tämmöinen Kela 65 -pilotti Suomessa käynnissä, joka on rakennettu, että siellä on yli 65-vuotiaat eläkeläiset voi valita oman lääkärinsä julkisen sektorin hinnalla, eli samalla hinnalla. Ja siellä ei ole potilaan torjuntajärjestelmää, vaan nämä läkkäät 65 vuotta täyttäneet pääsee suoraan omalle, itse valitsemalleen lääkärille, niin se on hyvä esimerkki siitä, että meillä on nyt pilotteja, joissa saadaan ihan hyviä asiakaslähtöisyyden tuomia esimerkkejä plus sitten tämmöisen prosessin näkökulmasta, että ei torjuta potilaita, vaan hoidetaan niitä potilaita, joita varten meidän palvelut on olemassa.

(Tapio Huttula:)
Joo. Mites tuohon yhtälöön, kun mietit sitä tulevaa? Se on hyvin ymmärrettävää, että tarve tuntuu kasvamaan, kun tuo tilanne on mikä on. Miten se osaaminen ja osaajien riittävyys, minkälaisessa puntarissa se teillä on tässä koko ajan?

(Sanna Aunesluoma:)
No siinä on, mä otan pari esimerkkiä, nämä on hyvin erilaiset esimerkit. Otetaan - jo tänä päivänä, me tiedetään, että meidän työarjessa iäkkäiden hoivan puolella lähihoitajien toisen asteen osaaminen jää todella kevyeksi. Me saadaan palautetta siitä, että ne ei osaa edes mitata verenpainetta. Tai sitten sulla on - pääsee toisen asteen läpi pääsee henkilöitä, joilla on riittämättömät kielelliset valmiudet mennä palvelemaan Suomalaisia asukkaita tai asiakkaita, niin kyllä ja tää ei ole meidän toisen asteen vika, vaan se liittyy siihen, että kirjekurssilla ei voi meidän alan opintoja tehdä, vaan ne pitää tehdä lähiopintoina. Täytyy oppia käymään, että kahdeksalta mennään ja nähdään ihmisiä ja tehdään ne oikeasti niillä välineillä, mitä on olemassa. Se vaatii kyllä todella miettimistä meidän toisen asteen, täällä meidän puolella, ennen kaikkea sote-puolella, että se ei ole kirjekurssi, vaan se pitää olla lähiopetusta mahdollisimman paljon, jotta varmistetaan se osaamisen taso siellä arjessa. Ja sinne liittyy. myös semmoinen, että kun meillä on ihmisten kanssa tehtävää tekemistä, niin se vaatii sen, että opitaan myös, että millä tavalla ollaan niiden asiakkaiden ja asukkaiden kanssa ja harjoitellaan niitä tilanteita. Sitten meillä on toinen näkökulma, liittyy teknologiaan, niin miten ne valmiudet luodaan, on se sitten toisen asteen tai ammattikorkeakoulun tai sitten yliopistojen puolella, että meille tulee riittävillä valmiuksilla myös näiden uusien teknologioiden näkökulmasta ja nämä uudet teknologiat tarkoittaa myös sitä, että tietyillä osa-alueilla se tarkoittaa myös työn resursointia uudella tavalla. Eli ne ihmiset, joita meillä tänä päivänä on, niin voi olla, että heidän työpanostaan tarvitaan jossain kohdin enemmän, jossain kohdin vähemmän, jolloin se haastaa meidät ymmärtämään, että minkälaisia osaajia meidän koulutusjärjestelmän pitää tuottaa, tai millä tavalla työelämässä olevien ihmisten taitoja pitää kehittää, jotta taidot vastaa sitä tulevaisuuden osaamista niissä uusissa positioissa. Tämä haastaa, että meillä on sekä tämmöistä arkitason petraamista, mutta sitten on se, että kun me tiedetään, että teknologiat vaikuttaa meidän toimialaan voimakkaasti, niin on se ymmärrys siitä, että minkälaisia osaajia me tarvitaan ja miten me tarvitaan erilaista uutta täydennyskoulutusta.

(Tapio Huttula:)
Konseptiin kuuluu se, että mulla on meidän opiskelijakunta Copsan tekemä kysymyssetti, josta mä aina yhden tai pari joka haastattelussa nostan esille ja nyt tähän äskeinen sun tuota kuvaus istui hyvin siihen mitä tuota Copsalaiset pohti tässä, kun työllisyystilanne on tällä hetkellä huono ja tuota niin meidänkin alueella on harjoittelupaikkojen saanti on niinku aika vaikeaa niin sairaanhoitajaopiskelijoille kuin sosionomipuolelle. Mitä voitaisiin tehdä siihen, me saataisiin niitä varmistettua, koska siellähän on nyt tilanne oikeastaan se, että jos ei harjoittelupaikkoja tule, niin valmistuminen siirtyy suorastaan.

(Sanna Aunesluoma:)
Joo, ja sen näkee, että meidän työnantajat tietää, että siellä on paljon tulijoita, ja ei ole paikkoja antaa niin paljon. Että tässä hetkessä, joka katsoo niistä, kun hyvinvointialueet on... hyvin paljon irtisanonut ihmisiä ja siellä on paikat vähentynyt, niin eräällä tavalla se tarkoittaa sitä, että ei siellä niitä harjoittelupaikkojakaan sitten niin paljon ole. Mutta mä en tiedä, miten tämä silloin kääntää niin, että tämä on ohimenevä. Tämä on todellakin ohimenevä. Tämä on hetkellinen tilanne, että kun me lähdetään tästä katsomaan ja palataan siitä, mistä me aloitettiin, siitä ikääntymisestä, niin meillä on väkisinkin valtava määrä sote-ammattilaisia eläköitymässä lähivuosien aikana, joka tarkoittaa, että se alkaa imaisemaan takaisin niitä nuoria ammattilaisia. Nyt on vaan se, että miten me selvitään tästä poikkeuksellisesta hetkestä, jossa meillä on tarjontaa, työntekijöitä enemmän kuin on paikkoja. Mutta sitten nähdään se, että hei, siellä on tulossa todella kysyntä-aalto, että siellä tulee olemaan todella kisa siitä, että ne parhaat tekijät saadaan, niin mä oon huolissani nyt nuorten kohdalla siitä, että he lähteekin tekemään jonnekin muualle töitä. Ja sitten kun me tarvitaan tällä toimialalla jokainen on nuori motivoitunut pitää, että mikä on se meidän konsti siltä osin.

(Tapio Huttula:)
Just näin, ja kun se näkyy jopa siinä, että sote-alahan on ollut hyvin kysytty ala, että hakijoita on ollut paljon. Mutta nyt hakijamäärät meinaa tippua, ja sitten on näitä valintoja, että jäävät kesken, siirtyy jollekin muulle alalle opiskelemaan, kun tilanne on heikohko.

(Sanna Aunesluoma:)
Sitten mä mietin ihan semmoista, että kun tämä on tosi, varsinkin tuolla sosiaalipuolella niin tosi naisvaltainen ala, mutta kun tähän tulee se teknologiamauste tosi vahvasti, ja sinne syntyy semmoinen taustalle myös entistä enemmän niitä teknologia - sitä osaamista ja intohimoa omaavia, tarvitsevia työntekijöitä, niin miten se myös olisi elää tavallaan sukupuoleneutraali ala nykyistä enemmän, että se olisi tosi kiinnostavaa nähdä, koska alalla tarvitaan sekä miehiä että naisia.

(Tapio Huttula:)
Joo. Otan tähän tämmöisen vähän niin kuin työmarkkinanäkökulman väliin, koska tuota mulla otti silmään, tuossa oli Hesarissa joku pari vuotta sitten, niin hyvä iso juttu siitä, että miten Viitasaaren kaupungilla terveydenhuolto toimii. Ja käytännössä se toimi sen takia, että eläköityneet sairaanhoitajat halusi tulla tekemään töitä vielä eläkkeeltäkin. Ja se onnistui tosi hyvin, koska silloin heillä oli mahdollisuus ikään kuin valita, milloin he on töissä ja näin. Niin sitten mä jäin miettimään, että miten me saataisiin semmoinen työelämä, jos olisi tämmöistä joustoa, niin kaikille?

(Sanna Aunesluoma:)
Joo, ja tämä varmaan liittyy siihen, että tämä on tätä ikäjohtamista myöskin työnantajille, että meillähän, niin kuin me jokainen ikäännytään vähän omalla tavallamme. Ja toisilla on työkykyä enemmän ja toisilla työkykyä vähemmän siinä, kun lähestyy eläkeikääkin. Ja se liittyy myös siihen taitekohtaan, että miten me

tunnistetaan ja luodaan joustavampia tapoja olla osa sitä työelämää. Osa pystyy olemaan täyspäisesti ja tekemään ylitöitä, mutta osalla voi olla työkyky sitten sillä tasolla, että se on hyvä, että sitä sovitellaan sitten sen työkyvyn mukaan. Mutta tässä me ollaan taas siinä, että kun mennään siihen eläkkeellä oleviin sairaanhoitajiin tai lähihoitajiin ja ketä tahansa meidän ammattilaisia onkaan, niin kun sulla sitten, kun sä lähdet sinne eläkkeelle, niin sunhan voimavarat tulee ja sitten se voi olla purskahtaa, niin meidänhän pitää, kun tulevaisuudessa meillä on tarvetta kaikille innokkaille, niin me tullaan taas siinä kohdin, että itse asiassa eläkkeellä olevat on meidän voimavaramahdollisuus. Ja jos ajatellaan, että sä teet sopivasti eläkkeellä töitä, niin sehän pitää sun toimintakykyä yllä, ja sä oot älyllisesti haastettu, sulla on sosiaalisia kontakteja, sulla ei ole yksinäisyyttä siinä, sulla on työyhteisön työkaverit siinä mukana, niin se on samalla terveysteko se työssäkäynti sen henkilön näkökulmasta, jolloin se on myöskin siirrettyä sitä terveydenhuollon tarvetta, ettei tarvitse sitten.

(Tapio Huttula:)
Ja mikä on sen mielekkäämpää?

(Sanna Aunesluoma:)
Ja sitten sulla on työterveys siellä pitämässä huolta, että sulla on kaikki ergonomia, tuki- ja liikuntaelin ja muut näkökulmat huomioituna, niin mä sanon, että siinä on semmoinen mahdollisuus, että jota ei voi olla käyttämättä. Niin kuin nyt näkee, että niitähän on ollut tosiaan, niin kuin totesit, että eläkkeellä olevia sairaanhoitajia käy siellä tekemässä ja paikkaamassa, ja kun joku on sairaana tai muuta vastaavaa, niin nehän on ihan korvaamattomia ihmisiä.

(Tapio Huttula:)
Just se viesti musta siinä haastattelussa tuli, että se toimii vaan, kun on tämmöisiä.

(Sanna Aunesluoma:)
Ja sit siinä syntyy semmoinen sukupolvikokemus, josta varmaan sopii teidän opiskelijoiden näkökulmastakin, että kun siellä on eräällä tavalla niitä, jotka on pitkän työuran tehneitä ja niitä, jotka astuu sinne työelämään, niin miten ne törmäytetään siellä keskenään, ja se sukupolvien välinen osaaminen, tuoreet taidot niillä uusilla on heidän tuliainen sille pidempään työelämässä olleille, ja sitten taas se pidempään työssä oleva voi tuoda sitä kokemuksen taustavoimaa, että miten me hyödynnetään nämä ääripäät siellä sitten työelämässä, niin se on tosi, se tuo semmoisen kivan mausteen myöskin sitten.

(Tapio Huttula:)
Kyllä, ja tämä menee just niin siihen kun tuossa vähän sen työelämän uudistumista ja uudistamista pohdittiin, niin sehän on yksi väline myös siihen. Ja jotenkin ajattelisin, kun ammattikorkeakoulut on niin työelämäläheisiä korkeakouluja, että se on vähän niin kuin meille myös tietynlainen vastuu olla osaamme tekemässä.

(Sanna Aunesluoma:)

Me ollaan täällä meillä omassa pienessä työyhteisössä harjoitettu sitä, että mä oon katsonut, että meillä on työyhteisö, jossa on eri ikäisiä. Meillä on alalle juuri tulleita ja sitten meillä on siellä kuudenkympin toisella puolella, niin miten meillä vaikka kahden tiimi tehdään, niin sanotusti näistä kahden ääripään, niin meillä on tosi viehättäviä esimerkkejä, että meillä on yksikin työpari, jossa on vanha ihan johtajatason, todella kokenut johtajatason, mutta nyt meillä johtavissa asiantuntijatehtävissä ja sitten meillä on nuori, joka osaa sen tekoälyn hyödyntämisen. Että miten se silta siellä rakentuu näiden kahden välillä. Mä näen, että tekoälykin on levinnyt meidän työyhteisössä sitä kautta, että sitä pölytetään ristiin, mutta samaan aikaan sieltä tulee sitä kokemuksen osaamista sille nuorelle polvelle.

(Tapio Huttula:)
Tähän loppuun on pakko ottaa vielä sitten yksi teema ehkä esille, koska kaikki tietää tämän velkajarrusta käytävän keskustelun ja miten se tulevia vaalikeskusteluja ehkä tulee hallitsemaan ainakin jollakin tavalla. niin miten sä näet tämän meidän hyvinvointiyhteiskunnan tilanteen siinä velkajarrun näkökulmasta? Ja se oikeastaan se kysymys on ehkä se, että voidaanko me uudistua velkajarrun alla?

(Sanna Aunesluoma:)
No tämä on vähän se asentokysymys, että otetaanko me se mahdollisuutena itse asiassa löytää jotain ihan uusia toimintamalleja, uusia liiketoimintoja, uusia tapoja toimia. Mutta sitten se vaatii kyllä sen viisauden, että nyt otetaan vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon puoli, josta on nyt säästetty vaikka kuinka paljon, että tämä on ollut todellinen säästöpaikka myös tuolta sosiaaliturvan puolelta. Niin sitten se vaatii sen, että jos jotain - vaikka nyt vaikka miljardi lähtee sosiaali- ja terveydenhuollon puolelta, mutta siihen pitäisi olla osoitus joku siihen, että millä tavalla asioita tehdään toisin. Me tiedetään, että meillä menee kirjaamiseen paljon aikaa, byrokratiaa on yltäkyllin. Melkeen keksitään koko ajan lisää, ja lisää ajankäytöstä. Tai sitten meillä on teknologiat, jotka voi tuoda selkeästi tuottavuutta. Me voidaan diagnostiikkaa tehdä uudella tavalla. Ja sieltä löytyy myös ne uudet liiketoimintamahdollisuudet, eli miten me luodaan uusia työpaikkoja, korkean tuottavuuden ja arvonlisän työpaikkoja ja sitä kautta verotuloja, jolla me sitten saadaan sitä hyvinvointiyhteiskuntaa pyöritettyä. Se pitäisi löytää semmoinen tapa käsitellä. asioita monen kulman kautta. Ei niin, että nyt me otetaan jostain x miljardia euroa, vaan pohtii, että miten me sitä kautta voidaan uusiutua ja tehdä jotain hyvää. Ei vaan talouden säästöjä tai katsotaan niitä euroja, vaan että mitä sieltä syntyy semmoista myös mahdollisuuksia.

(Tapio Huttula:)
Joo, mutta ei se ole helppo kysymys varmastikaan.

(Sanna Aunesluoma:)
Ei, ja se vaatii kyllä niin kuin arvovalintoja myös, että mistä niitä tehdään, niitä säästöjä. Ja ne potit on niin isoja, että jos on 8–11 miljardia, niin kyllä se kipeätä tekee.

(Tapio Huttula:)
Kyllä, kyllä, juuri näin. Ja sen takia mä ajattelin tähän viimeisenä kysymyksenä kysyäkin sen, kun ajatellaan sitä vaalikampanjaa ja niitä ehdokkaaksi lähteneitä, niin minkälaisen rohkaisevan viestin sä haluaisit heille välittää?

(Sanna Aunesluoma:)
Mä sanoin, että uskokaa tulevaisuuteen, uskokaa hyvään. Teitä kaikkia tarvitaan, te olette tärkeimpiä ihmisiä meidän suomalaisten näkökulmasta, ja olkaa rohkeita ja miettikää aina, että me tehdään töitä ihmisten ja kansalaisten eteen, että älkää päästäkö taloutta pääsemään meidän edelle, vaan kääntäkää talous niin päin, että miten sillä tehdään uusia työpaikkoja ja huolehditaan siitä, että hyvinvointiyhteiskunta pysyy. Ja jos otetaan suomalaisen yhteiskunnan - me ollaan pieni kansakunta. Me tarvitaan jokainen nuori ja lapsi pysymään tässä yhteiskunnassa, niin silloin meillä pitää olla lupaus siitä, että meillä pystyy kouluttautumaan sinne tohtoriksi asti ja jokainen saa ne mahdollisuudet olla osa tämän yhteiskunnan rakentamista.

(Tapio Huttula:)
Kiitoksia Sanna Aunusluoma. Näihin sanoihin on hyvä lopettaa tämä haastattelu. Kiitoksia.

(Sanna Aunesluoma:)
Kiitos.